

Pärnu Postimees 01.06.2005

Mänguline "Deemon"

Külli Kelu

Deemon ja ingel on kõigile selged ja arusaadavad kujundid. Interpreteerida võib neid aga loendamatu eri moel. Anton Rubiņštein võttis oma ooperi "Deemon" aluseks Mihhail Lermontovi poemi "Deemon" ja tõlgitses seda omal viisil.

Töeldes Lermontovi teksti, lisa helilooja sellele muusika ning enese visiooni kurjuse ja headuse võitlusest. Lugu on lihtne, arusaadav ja selgete piirjoontega. Tegelaskujud kannavad naivistlikult konkreetseid sõnumeid. Hea-halb, must-valge.

Kui nüüd rääkida lavastusest, mis Pärnu Endla teatris ette kanti, oli seal väga tugevalt tunda veel üht nägemust – Mati Undi oma.

Unt oli esietendusel kohal ja tema lõbus muie saatis nagu kummitus varjuna kogu ooperi esitust. Trafaretse ooperi austajas võis see lavastus tekitada arusaamatuse ja ebamugavuse tunde, mis tundus olevat lausa taotluslik.

Tegelaskujude stiliseeritud kujundlikkus irriteeris ja pani vaataja aeg-ajalt pead murdma sõnumi üle, mida taheti edasi anda (või siis mitte?). Deemon, kes egoistliku olemuse ja kurjuse sünonüümmina tekitab alati enda suhtes alateadlikku respekti kui tugev ning arvestatav tegelane kas meis endas või väljaspool meid, astus lavale filmist "Grease" tuntud John Travolta tegelase teiseks ja lõi tunde, et see kergats ei vääri küll suure Kurja nime.

Tamara tutvustamine esimest korda - jõekaldal tütarlaste seltsis - kujutas endast kõike muud kui õrna, ebamaiselt kauni ja ingelliku olevuse demonstreerimist. Tegemist oli feministlikult jõulise natuuriga, kes teadis oma väärtust. Edaspidistes vaatuses oli Tamara juba naiselikum ning armastusväärsem.

Sadomasohhistlik alkoholilembene amm ja tehnokraadist ingel, kes mõjus grotesksena tulevargiga taevalikust valgusekandjast, jättis päris omapärase mulje. Hetkeks jäi muusikali paroodia mulje.

Unt tõi lavastusse veel ühe osatäitja, Maarja Jakobsoni mängitud sõnatu niiditõmbaja, kes püüdis tähelepanu, mis aeg-ajalt jäigi uitlema kõigi nende kohati arusaamatute kujundite rägastikus, pusides sõnumite ja märkide kallal, mida lavastaja ette söötis.

Kui kõik eelmainitu kõrvale jätta, oli tegu täiesti tõsiselt võetava projektiooperiga.

Peategelased olid tähelepanuväärsed lauljad. Laimonas Pautienius, kes mängis Deemonit, on kauni tämbri ja väga hea diktsiooniga. Tema tekst kõlas selgelt ja jõudis kogu oma ilus vaataja kõrvu. Kaunis hääl oli liiga sümpaatne, et temast deemonlikkust õhkuks, kuid see oli hästi välja mängitud.

Anastasia Bakastovaga (Tamara) esitas Pautienius suurepärase dueti kolmanda vaatuse kuuendas stseenis, mis kujunes ooperi kulminatsiooniks.

Elav küünlatuli ja ainult nemad kaks lava esiosas löid liigutava ja mõjuva atmosfääri. Esimest korda puudus lavalt kõik segav ja tähelepanu koondus mehe-naise vahelisele kirglikule ning tunneterohkele laulule.

Bakastova Tamara meeldis iga vaatusega üha enam. Rubiņšteini dramaatika oli tema edasiantuna jõuline ja läbi tunnetatud. Bakastova näitlejameisterlikkus avaldas muljet.

Väga meelde jäävalt laulsid ja mängisid Roman Polisadov (vürst Gudal) ja Leonid Savitski (vana teener). Savitski slaavi bass oli nauditav. Need olid ainsad klassikalise ooperi tegelaskujude hõngulised osatäitmised.

Sergei Gaidei (Sinodal) armuhüüded Tamarale tundusid kuidagi liiga nutused, loodetavasti oli see taotluslik, kuid ei liigutanud südant. Teele Jõks ingli rollis jättis rohkem lavakujundusliku mulje, milleks tema valgustitega tikitud inglitiivad olid mõeldud.

Lavakujundus oli minimalistlik ja kontsertlavastuslik. Kogu atmosfääri löid tegelased, koor, valgustus. Lavalise staatilisuse keskel võimendus iga tegelase miimika ja liikumine.

Lavastaja eksperimenteeris mänguliste vahenditega ja näitas ooperit, mis ei jätnud ükskõikseks. Tema vaatenurk ei tundunud olevat analüüsiv, vaid mänguline ning lõbus. Tegelaeste rollimängud stseenides värvisid etenduse sisuliselt kirevaks.

Publik ootab kindlasti põnevusega järgmisi ettevõtmisi samas vallas. Mina igatahes küll.